

KringloopZINE

Meer halen uit de biologische kringloop

Driemaandelijks tijdschrift voor de actieve kringloopkracht: nr 25 • januari - februari - maart 2019

Beste,

20 °C wijst de thermometer aan tijdens het schrijven van deze editie. Ideale temperatuur op kantoor om teksten te typen. Maar ... het is de buitenthermometer die in februari zo'n temperaturen aangeeft! Het lijkt wel of het klimaat op hol slaat. Gaan we die droge zomer van vorig jaar zelfs overtreffen? Dat wordt puffen. Reden te meer om het de fauna en flora in je tuin zo comfortabel mogelijk te maken. Kringlooptechnieken in je tuin zijn daarbij je beste partner. Op de kringloop kan je rekenen!

Dat is meteen de slagzin waar we in 2019-2020 de acties aan ophangen. Het Kringloopweekend zet in op winst: voor je portemonnee, voor de biodiversiteit, voor het klimaat.

Hoezeer de Vlaamse huishoudens zich het kringloopgedrag eigen maakten, kom je te weten uit de studie 'Thuiskringloopgedrag in Vlaanderen' die we in 2018 lieten uitvoeren. Er is nog werk aan de winkel en extra lesgevers zouden dat werk wel verlichten.

We laten je ook nog meegenieten van het slotevenement 20 jaar Thuiskringlopen waar deze keer de professionals de genodigden waren.

Alvast heel veel tuin-, kringloop- en leesplezier gewenst!

Kristof Van Stichelen
Elfriede Anthonissen
Team Thuiskringlopen

In dit nummer:

Actief Creatief

Word jij onze nieuwe Vlaco-lesgever?	2
20 jaar Thuiskringlopen Slotevenement	2
Kringloopweekend 8 en 9 juni 2019	7

Grond, grondiger, gegrond

Thuiskringloopgedrag van de vlamingen	9
---	---

Actief-creatief

WORD JIJ ONZE NIEUWE VLACO-LESGEVER? SCHRIJF JE VANDAAG NOG IN!

Ben jij één van de nieuwe Vlaco-lesgevers? Ben jij een (compost)vat vol kennis en wil je anderen daarvan laten meegenieten? Of ben je een man/vrouw van de praktijk en bezit je de kunst om je vakmanschap over te brengen op anderen? Als de kringloop van grondstoffen in keuken en tuin jou boeit en als de zorg voor leefmilieu, klimaat, duurzaamheid, biodiversiteit ... vaste waarden zijn voor jou, dan ben jij dé geknipte lesgever voor Vlaco! Ben je je bewust van je kennis en/of praktijkervaring maar hebben je lesgeverscapaciteiten nog een boost nodig, of wil je die naar een hoger niveau tillen? Dan hebben wij dé geknipte opleiding voor jou.

Vlaco werkt de komende maanden een trainingsprogramma uit, om kringloop-geïnteresseerden kort maar degelijk op te leiden, zodat zij aan de slag kunnen als Vlaco-lesgever. De uitgewerkte vorming geeft een didactische basis aan aspirant-lesgevers om de Vlaco-thema's op een boeiende en interactieve manier te kunnen brengen voor groepen. We houden hierbij de standaard-format van een Vlaco-infosessie in het achterhoofd, nl. één dagdeel met een powerpoint als ondersteuning. Maar ook andere manieren van info-overdracht zullen in de opleiding ruim aan bod komen, zoals 'buiten'sessies begeleiden, kooksessies houden, hoe standbemanning aan te pakken ...

Als Vlaco-lesgever help je gemeenten en intercommunales om de kringloopboodschap te verspreiden in Vlaanderen. Als lesgever word

je en ben je dus een sleutelfiguur in onze sensibilisering, en word je uiteraard ook als deskundige betaald.

We organiseren deze vorming tot Vlaco-lesgever in het najaar van 2019. Een vorming zal 3 à 4 dagen in beslag nemen. Afhankelijk van het aantal geïnteresseerden en hun woonplaatsen zullen we de precieze opleidingslocatie bepalen.

Enkele dagen na de laatste lesdag koppelen we reeds met jou terug of en wanneer je aan de slag kan als Vlaco-lesgever.

Heb je interesse? Hoe sneller je inschrijft des te meer kans dat je er bij kan. Heb je vragen, opmerkingen of bedenkingen? Twijfel zeker niet om ons te contacteren. Mailen kan naar thuiskringlopen@vlaco.be. Bellen kan ook: 015/451.370.

20 JAAR THUISKRINGLOPEN SLOTEVENEMENT

Om 12 u verzamelde de crème de la kringloop in de Lamot in Mechelen: lesgevers, (inter)gemeentelijke contactpersonen, geïnteresseerde professionals, bestuurders, (ere)voorzitter en Vlaco-collega's.

Ze werden blootgesteld aan een hoge dosis entertainment, nostalgie en frisse toekomstideeën.

De eerste verrassing kondigde zich al iets na 13 u aan. Gerrit Van Dale, de vader van het thuiskringlopen, richtte het woord, vanuit zijn eetkamer, aan elke bezoeker. De vraag naar opleidingen compostmeester, die hij voor OVAM via Comité Jean Pain sinds 1994 inrichtte, barstte in 1998 uit haar voegen. De opleidingen en begeleiding van de compostmeesterwerkingen pasten perfect binnen de doelstelling van Vlaco. 1 december 1998 trad Gerrit in dienst bij Vlaco en zo werd daar meteen de Cel Thuiscomposteren opgericht. Al is Gerrit al 7 jaar niet meer actief binnen Vlaco, hij blijft Vlaco een warm hart toedragen. De kringloopmicrobe heeft hem nog stevig in zijn greep en de enthousiaste leerlingen zijn nu zijn kleinkinderen. Je kon een speld horen vallen tijdens zijn openingsspeech.

Enkele maanden voor dit slotevenement plaats vond, vroeg het Team Thuiskringlopen aan alle intercommunales om een project in te dienen dat ze in de afgelopen 20 jaar op poten zetten rond één van de kringloophema's, een actie waar ze nog altijd fier op zijn of eentje waarmee ze nu nog steeds kunnen uitpakken.

We ontvingen 17 inzendingen die we in 1-minuut filmpjes inblikten.

De presentator van dienst, Olivier Schalbroeck, interviewde de projectindieners zodat alle deelnemers een goed zicht kregen op de beweegredenen en impact van de verschillende projecten. De deelnemers konden immers na afloop hun stem uitbrengen en uit al die acties een winnaar selecteren!

Publiekswedstrijd "Projecten in de kijker"

We konden genieten van volgende projecten:

1. *IVAREM Wervingsfilmpje compostmeesters*

Het succes van het scholenproject van IVAREM dwingt de intercommunale om creatief uit te hoek te komen om steeds nieuwe vrijwilligers aan te trekken. Dit wervingsfilmpje in combinatie met een spoedcursus 'leren composteren in 60 minuten' was een schot -of eerder een beluchtungsstok- in de roos. Het bracht niet alleen 100 burgers naar de cursus maar het filmpje verdubbelde ook het aantal vrijwilligers. De lach op de kijkers hun gezicht was groot, maar de beloning was nog groter. Dit filmpje kreeg goud bij de publiekswedstrijd. Maar er waren er nog die goud wonnen ...

2. *IVAREM 20 jaar Compostscholenactie*

De Compostscholenactie loopt al 20 jaar en momenteel nemen een zestigtal scholen deel. Dit ervaringsgericht project betreft opgroeiende kinderen actief bij het afvalprobleem. De leerlingen leren zo bij over composteren, gft inzamelen, afval voorkomen, nuttige compostdiertjes, enzovoort. De leerlingen gaan ook zelf aan de slag en krijgen hierbij eigen verantwoordelijkheden. Het eindproduct, de compost, wordt dan gebruikt in de schooltuin en/of voor de bloembakken. De school voorkomt zo ook heel wat afval. Groente-, fruit- en tuinafval wordt immers omgezet in voedingsstoffen voor planten. De compostprestaties worden door een deskundige jury van compostmeesters geëvalueerd.

3. *INTERRAND Composteerproject Vlonderse Hoek*

Interrand startte een heel geslaagd samenwerkingsproject rond samencomposteren met de assistentiewoningen 'De Vlonder' in

centrum Tervuren. De composthoek aan De Vlonder wordt intussen ook al gebruikt door de lokale compostmeesters, tijdens hun les aan Tervurenaars.

De Tervuurse vrijwilligers worden een dagje ouder. Het is mooi om te zien hoe compostmeester Francine als inwonster van de assistentiewoningen haar demohoek nu aan huis heeft. De opvolging van de hoek rust niet enkel op haar vrijwillige schouders, maar is een onderdeel van de dagelijkse werking en de conciërge en woonbegeleider volgen de hoek mee op. Op die manier heeft Tervuren steeds een mooie locatie klaarstaan voor een compostles.

4. *MIWA Kippenactie*

Miwa organiseerde de kippen-weggeefactie 'Adopteer een afvalverwerker op pootjes', waarbij ze 1000 kippen weggaven.

Ze kozen ervoor om ex-legbatterijkippen weg te geven. Deze kippen zijn 10 à 13 maanden oud en niet meer productief genoeg voor de intensieve bio-industrie, hoewel ze best nog genoeg eitjes leggen voor een doorsnee gezin. Miwa organiseerde in dezelfde periode ook de workshop 'Kippen: huisvesting en verzorging', om de nieuwe kippeneigenaren de nodige kennis en knowhow bij te brengen.

De actie werd bijzonder goed onthaald door de inwoners, die positief reageerden op het feit dat 'afgeschreven' kippen nog een tweede kans kregen.

5. *IMOG Compostmobiel*

In maart 2006 lanceerde IMOG de compostmobiel, een verrijdbare stand met alle ondersteuningsmateriaal voor de compostmeesters. IMOG brengt de compostmobiel naar de wekelijkse markt, de demoplaats, dag van het park of bloemenmarkt. Vooraan is er plaats voor een reeks posters, brochures, wormenbak en uitleg over mulchmaaien. Achterin is er plaats voor een compostvat, mulchmaaiër en hakselaar. De afgelopen 13 jaar hebben heel wat kringloopkrachten in alle IMOG-gemeenten van deze mobiel gebruik gemaakt en volgden andere Intercommunales hun voorbeeld.

Actief-creatief

6. IMOG Compostrap

Tijdens het compostmeesterscongres in 2003 brachten de Harelbeekse compostmeesters voor 1000 toeschouwers de Compostrap. Samen teksten en pasjes verzinnen zorgde voor een extra teamboost binnen de compostmeesterwerking.

7. Zulte DVD Afval sorteren en thuiscomposteren

In 2009 waren compostmeesters Sofie en Ives 10 jaar actief en vierden dit met een DVD over sorteren en composteren. De gemeente Zulte, IVM en Vlaco schoten hen te hulp. Naast een demonstratie composteren komen ook technieken als mulchmaaien, kippen houden en snoeihout verwerken aan bod.

Met de DVD hopen ze zoveel mogelijk mensen aan te zetten tot thuiscomposteren en effectief het gft uit de vuilniszak te houden of niet meer naar het recyclagepark te brengen.

8. Vlaams-Brabant Filmpjes Kringlooptuinieren

Samen met de provincie Vlaams-Brabant zijn de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in de provincie al jaren erg actief bezig met de promotie van het kringlooptuinieren. De laatste 12 jaar gebeurde dat in een samenwerkingsproject, genaamd CompostKracht, recent omgedoopt tot TuinKracht. Een van de taken van de projectmedewerker is het verzorgen van lessen en workshops om burgers de technieken van het kringlooptuinieren bij te brengen. Een duidelijke handleiding over composteren was op youtube niet te vinden en zo ontstond het idee om filmpjes te maken over de verschillende kringlooptechnieken. Vanuit het project Compostkracht werden samen met vrijwilligers 7 'low budget'-filmpjes gemaakt, die een duidelijke stap-voor-stap handleiding zijn voor verschillende kringlooptechnieken.

Zonder veel extra promotie, hadden de video's samen (verspreid over verschillende kanalen) in november 2018 al meer dan 35.000 views op de teller.

Logisch dus dat dit project ook goud scoorde bij de publiekswedstrijd.

9. IDM Kringlooptuinen

IDM ontwikkelde inspirerende kringlooptuinen in Lokeren en Wachtebeke samen met vrijwilligers om particulieren duidelijk te maken dat je op beperkte oppervlakte een mooie, afvalarme, kringloopbewuste tuin kan inrichten. Op aanvraag zijn er begeleide rondleidingen voor scholen en groepen. Alle kringlooptechnieken zijn voorzien en sindsdien gebeurt de rondleiding over kringlooptechnieken in het kader van de driedelige infosessie 'Thuiscomposteren' in eigen tuin in plaats van een bezoek te brengen aan Comité Jean Pain.

10. IDM Tuiniers Modeshow

In 2007 organiseerde Vlaco het toen tweejaarlijkse compostmeesterscongres en IDM gaf voor de 1000 aanwezige compostmeesters een Tuiniers Modeshow.

Een onderzoek uitgevoerd in opdracht van de provincie Vlaams Brabant wees uit dat de Vlaamse tuiniers kunnen opgedeeld worden in vier groepen. De Traditionele tuiniers, de Grasonderhouders, de Eco tuiniers en de Kringlooptuiniers. Door je doelgroep te kennen, kan je de sensibiliseringscampagne daarop afstemmen. Met de modeshow brachten de compostmeesters van IDM op ludieke wijze de verschillende tuiniers in beeld: de familie Tradi, Mr. en Mevr. Gazon en de familie Eco-compo. Alle compostmeesters werkten er aan mee en ze ontwierpen zelf de kostuums.

11. IDM 't Compostjen

In 2002 werd een braakliggend terrein (waarop gestort werd) met de medewerking van de stad Lokeren en IDM ingericht tot een composteerterrein door de Lokerse compostmeesters.

De wijk telt een 100-tal woningen, een 70 à 80-tal gezinnen brengt de tuin- en keukenresten naar deze wijkcompostering. De kippen kunnen 500 kg gekookte etensresten verwerken per jaar. Op het einde van het jaar mogen de gezinnen de compost komen halen voor eigen gebruik. De wijkcompostering is zowel ecologisch als sociaal een pluspunt. Het is niet alleen een mooie manier om keuken- en tuinafval te verwerken, maar ook een gezellig samenzijn. De meewerkende compostmeesters en kringloopkrachten organiseren een buurtfeest en een Nieuwjaarsdrink.

12. MIROM Compostgezinnen

- 115 gezinnen
- 1 jaar composteren
- 52 compostmeesters

Mirom liet 52 compostmeesters een jaar lang 115 gezinnen begeleiden om hun gft thuis te composteren. De hoeveelheden werden in kaart gebracht. De gezinnen spaarden de helft aan restafvalzakken uit. Op één jaar zorgden de 115 gezinnen voor 2 ophaalwagens minder.

13. IGEAN Inwoners opleiden in thuiskringlopen

Bij Igean weten ze dat sociaal contact aan de basis ligt van een goede compostmeesterwerking.

Igean organiseerde in het begin een zestal compostcursussen per jaar. Ook nu nog kan je vier keer per jaar een cursus volgen. Igean leidde al 125 infosessies, 77 compostcursussen en 20 opleidingen compostmeester – kringloopkracht in goede banen.

Igean nodigt kringloopkrachten, cursisten en winnaars van wedstrijden allemaal samen uit om hun attest of prijs te komen afhalen tijdens een receptie in het late najaar. Met 28 gemeenten kom je dan snel aan 150 mensen bij elkaar. De voorzitter van Igean leidt de avond in en geeft een woordje uitleg over de professionele compostering en het thuiscomposteren.

De afgevaardigden van de gemeente, meestal de schepenen van leefmilieu reiken de attesten uit. Nadien is het tijd voor een hapje en een gezellige babbel. Op deze manier leren cursisten en vrijwilligers elkaar kennen. Vaak is dit voor hen ook het eerst contact met de schepenen van hun gemeente en voor de winnaars een aangename kennismaking met het preventiebeleid van Igean.

14. Boechout Open Compostdag

Boechout werkt al sinds 1997 met een 8-tal kringloopkrachten. De activiteiten vallen voornamelijk in mei-juni. De jaarlijkse compostdag in de tuinen van de kringloopkrachten breidde na enkele jaren uit tot Compostmeester te gast in Boechoutse tuinen. De laatste jaren staan de kringloopkrachten paraat met kinderactiviteiten tijdens " 't Waait in het park", een initiatief van de milieuraad en cultuurraad naar aanleiding van Dag van het Park. Weer of geen weer, de kinderen doen altijd enthousiast mee en zo bereiken ze ook de ouders.

15. Limburg.net Kringloofietstocht Hamont-Achel

Waar kan je het kringlooptuinieren beter laten zien dan in de kringlooptuin en hoe breng je bezoekers beter van de ene tuin naar de andere dan met de fiets. Zo groeide in 2007 in Hamont-Achel het idee van een fietsroute. Nog elk jaar organiseren ze de kringloofietstocht langs een zes tot acht locaties met telkens de focus op verschillende kringlooptechnieken. Bij mooi weer lokt dit event meestal 200-300 bezoekers.

16. Limburg.net Schoolcomposteren

Limburg.net startte in 2001 een samenwerking met Vlaco vzw en Goodplanet om de composteerlessen in alle scholen in haar gebied te kunnen aanbieden. Kringloopkrachten nemen de taak op zich, aangevuld met Goodplanet lesgevers. De succesvolle scholenwerkingen van Meeuwen-Gruitrode (nu Oudsbergen), Hasselt en Tessenderlo dienden als voorbeeld. Ook dit project scoorde goud bij de publiekswedstrijd.

Actief-creatief

17. Limburg.net Volkstuincomplex Oudsbergen (Opglabbeek)

De volkstuinten van Opglabbeek vormen een demoplaats voor thuiscomposteren en ecologisch tuinieren. Jaarlijks komen er tijdens de Ecotuidagen ongeveer 250 bezoekers op één weekend de tuintjes bekijken en bijleren over composteren. Elke eerste zaterdag van de maand van april tot oktober

kunnen geïnteresseerden op bezoek komen bij de volkstuintjes voor een demo thuiscomposteren. De 12 tuiniers werken samen in de ecologische tuintjes, en zorgen zo voor gezonde pesticidenvrije groenten en voor een sociale groep die van elkaar kan leren. Je vindt in het volkstuintencomplex onder andere een insectenhotel, een egelhut, een ecologische vijver, een composttoilet en een kippenren.

We vroegen het aan 1.000 Vlamingen

In 2018 liet Vlaco door onderzoeksbureau MAS het onderzoek 'Thuiskringloopgedrag in Vlaanderen' uitvoeren. Nu we met wel 100 contacten van Team Thuiskringlopen in Mechelen waren, was dit een ideale gelegenheid om iedereen van de resultaten op de hoogte te brengen. Om de grote brok resultaten luchtig over te brengen, kozen we voor een quizformule.

Twee quizploegen (één lesgevers en de andere Vlaco-contacten) quizten vooraan en alle aanwezigen in de zaal quizten met hun smartphone in de hand om zo snel mogelijk het correcte antwoord aan te vinken. Aan het stijgende geroezemoes te horen, viel die formule in de smaak. Verder in dit nummer gaan we dieper in op de resultaten van het onderzoek.

Brainstorm Kringlopen in de toekomst

Wat brengt de komende 20 jaar voor Thuiskringlopen? Aan wie kunnen we deze vraag beter stellen dan aan alle coördinatoren van de kringloopwerkingen, de Vlaco-lesgevers, de intercommunale contacten, bestuurders en professionals die met hun voeten in de circulaire economie staan.

Alle deelnemers werden onderverdeeld in negen groepen en brainstormden, onder begeleiding van een moderator, over drie discussiestarters:

- **Wat stoppen we in het kringloopkoffertje van de toekomst?** Kunnen we naast onze zeven thema's ook nieuwe thema's zoals bv. water, CO₂, biodiversiteit of klimaat aanboren? Het rad van fortuin besliste welk thema werd besproken.

- **Wat is de kringloopwerking van de toekomst?** Werken we met vrijwilligers, met lesgevers, welke plaats neemt digitale communicatie in? De ideeënkaartjes werden in volgorde van prioriteit aan de sporten van de ladder gehangen.
- **Welke kringloopacties kunnen we koppelen aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen?** Alhoewel de laatste vraag geen simpele oefening was, werden de affiches met de 17 doelstellingen toch goed volgeschreven.

De brainstorm gaf een nieuwe boost en zal – eens uitgeschreven – een mooi naslagwerk zijn voor de werking van Team Thuiskringlopen de komende jaren. In de volgende editie van KringloopZINE komen we hier nog uitgebreid op terug.

Ook de aankleding van de zalen strookte helemaal met de kringloopgedachte. De overschot van de insectenhotelblikjes van ons najaarsevenement in Beervelde, vulden we met Vlaco-potgrond en voorjaarsbloembollen en kregen een plekje in de zalen. Na afloop mocht elke deelnemer zo een blikje mee naar huis nemen.

De dag eindigde met knabbels, bubbels en babbels en heel wat complimenten voor de presentator, de projecten, de gekozen formule en het enthousiasme van alle betrokkenen.

**KRINGLOOPWEEKEND
8 EN 9 JUNI 2019**

**kringloop
weekend**

Op de kringloop kan je rekenen!

'Op de kringloop kan je rekenen' wordt de slagzin waar we de volgende twee jaren onze acties onder brengen.

Uit de kringloop valt duidelijk winst te halen. Wil jij ook een andere invalshoek om je vertrouwde thema's aan je publiek over te brengen? Ben je niet overtuigd, dan ben je dat vast wel na het lezen van de volgende feiten.

De kringloop thuis levert financiële winst op!

Reken er maar op dat thuiscomposteren je een financieel voordeel oplevert.

Je gft meegeven met de selectieve ophaling of met het restafval? Dat heeft een kostenplaatje. Thuiscomposteren doen veel gezinnen in een vat of een bak. Het composteersysteem aanschaffen, is een investering die je in principe voor de rest van je leven geld opbrengt. In de vorige KringloopZiNe schetsten we al wat thuiscomposteren in theorie zou kunnen opbrengen. Zelf compost maken levert je ook gratis de kwaliteitsvolle bodemverbeteraar, compost, op. Die aankoop spaar je dus ook uit.

De kringloop in je tuin levert winst op voor de biodiversiteit!

Wat verstaat Wikipedia daaronder: *Biodiversiteit of biologische diversiteit is een graad van verscheidenheid aan levensvormen (soorten, genen etc.) binnen een gegeven ecosysteem of een gehele planeet. De biodiversiteit wordt vaak gebruikt als een indicator voor de gezondheid van een ecosysteem. Daarvoor wordt de aanwezige biodiversiteit vergeleken met historische gegevens of gegevens uit vergelijkbare gebieden. De biodiversiteit hangt nauw samen met het klimaat.*

In maart 2018 vermeldden een reeks kranten en tijdschriften al de teloorgang van de biodiversiteit. De wereldtop rond biodiversiteit in Colombia maakte toen vier rapporten bekend die waarschuwden dat de capaciteit van de natuur als basis voor menselijk welzijn, economie en voedselzekerheid bedreigd wordt.

Dat biodiversiteitsverlies kent overal gemeenschappelijke oorzaken: druk op de habitats, overexploitatie en niet-duurzaam gebruik van natuurlijke rijkdommen, vervuiling van lucht, grond en water, de opmars van invasieve soorten en de klimaatverandering. In de Europese Unie is twee derde van de habitats op land in gevaar.

Het positieve nieuws is dan weer dat we weten hoe we de natuur kunnen beschermen en deels herstellen.

Het is dus zaak om zoveel mogelijk diertjes in je tuin de kans te geven om te foerageren, te nestelen en voort te planten.

Reken er maar op dat de insecten in je tuin er voordeel bij hebben dat jij kringloopprincipes toepast.

In 2013 deed Vlaco in samenwerking met JNM staalnames in compostvat en -bak en troffen we 42 verschillende diersoorten aan! Naast de typische compostbeestjes zoals bv. duizendpoten, pissebedden, compostwormen ... zijn er heel wat andere dierfamilies / diersoorten in het compostierend materiaal aan te treffen. Vooral de groep van spinnen, kortschildkevers, springstaarten en naaktslakken bleek sterk vertegenwoordigd. De compostbak was, per volume-eenheid, duidelijk soortenrijker dan het compostvat.

Je tuin volgens de kringloopprincipes beheren, trekt meer insecten, vogels, kleine zoogdieren en bodemleven aan. Hoe rijker en diverser je fauna en flora, hoe beter je tuin bovendien bestand is tegen externe bedreigingen zoals plagen en extreme weersomstandigheden.

Nergens zo veel leven te vinden als in een strooisellaag.

Wie al lang meedraait, herinnert zich misschien nog het compostmeesterscongres uit 2007 dat in teken van de diertjes stond. Kris Struyf vertelde het toen al. In een gezonde bodem krioelt het van het leven.

Net zo voor gazon dat je mulchmaait. Er ontstaat een wisselwerking met het bodemleven. Een platgespoten gazon is misschien mooi voor biljartliefhebbers, maar het is nefast voor het bodemleven. Als daarentegen grassprietjes die vol vocht en voedingsstoffen zitten, versnipperd tussen het gazon achterblijven, gaat het bodemleven aan het werk en komt de vertering op gang. Een goed gevoed bodemleven is de sleutel tot een gezonde bodem.

Actief-creatief

Met je snoeihout nestgelegenheid geven aan die insecten, zorgt ervoor dat ook de volgende generatie insecten, in je tuin kan vertoeven. Wist je dat 33 % van de landbouwgewassen en 67 % van alle plantensoorten afhankelijk zijn van bijen voor hun voortbestaan?

De kringloop levert ook winst op voor het klimaat!

Reken er maar op dat compostgebruik zorgt voor een besparing aan CO₂. Iedereen heeft tegenwoordig de mond vol van het klimaat en CO₂. Slogans als 'CO₂ weg ermee' sieren de klimaatmarsen in verschillende steden in Vlaanderen. Alle ogen zijn gericht op de politiciers maar hoe kunnen wij kringloopgewijs die CO₂ verminderen?

Bomen, struiken, planten ... allemaal nemen ze CO₂ uit de lucht op en zetten dit om in voedsel en zuurstof. De koolstof (C) uit CO₂ is op die manier gebonden in de planten. Afgestorven plantendelen of snoeiresten op een gecontroleerde manier composteren, zorgt ervoor dat koolstof wordt vastgelegd in een stabiel eindproduct 'compost'. Bij het gebruik van compost, wordt de koolstof in de bodem vastgelegd. Zo zorgen we op termijn voor een verhoging van de organische stof (humus) in de bodem.

Vlaco ontwikkelt een CO₂-tool

Vlaco ontwikkelde een tool die berekent hoe jij je voetafdruk vermindert door compost te gebruiken. Het resultaat wordt uitgedrukt in CO₂-equivalenten.

De voetafdruk is een gekende vergelijking om de invloed van je levensstijl op de aarde te meten. De ecologische voetafdruk is de geschatte oppervlakte aarde die je nodig hebt om te produceren wat je consumeert en te absorberen wat je weggooit. Hij wordt uitgedrukt in hectaren.

Wist je dat compost en digestaat gebruiken ervoor zorgt dat jouw ecologische voetafdruk kleiner wordt? Geweldig toch? Dát vinden wij ook!

De tool becijfert per kg compost de broeikasgas-uitstoot en -uitstootvermindering in relatie tot:

- de productie van compost
- zijn turf- en/of kunstmeststofvervanging
- de hernieuwbare energieproductie gelinkt aan compostering
- de koolstofsequestratie = verwijderen van koolstof uit de atmosfeer en die vasthouden in de bodem door bv. compost toe te dienen

... en dit tegenover een referentiesituatie waar geen compost of digestaat wordt geproduceerd op professionele wijze in Vlaanderen (cfr. situatie < 1990). De volledige tool werd uitgewerkt in een handige tool op de Vlaco-website. Zo kan iedereen zijn voetafdrukbesparing door het gebruik van compost en digestaat, ogenblikkelijk berekenen.

Gratis inspiratiebox

Ondertussen kennen jullie het waarschijnlijk al. Als Vlaco weet dat je een activiteit in het kader van het Kringloopweekend organiseert, krijg je gratis en voor niks een inspiratiebox. Hierin vind je materiaal om je stand op te leuken en uitdeelmateriaal voor de bezoekers.

Midden maart ontving elke (inter)gemeentelijke contactpersoon een mail met link. Via die link registreer je de activiteit(en) en dan sta je automatisch in de leveringslijst voor inspiratieboxen.

De leveringen vinden plaats in de tweede helft van mei.

Wat mag je verwachten?

- Folders en brochures die meer info verschaffen over de thema's die we in de kijker zetten.
- Een zakje Rucolazaad voor de eerste 50 bezoekers. Rucola kan je niet alleen lekker verwerken in een zomerse salade maar zaait ook makkelijk uit zodat je er jaren plezier van hebt. Laat je enkele Rucolaplanten in bloei komen, dan doe je ook de bijen een plezier.
- Tot slot schenken we nog elke activiteit een blik. Je kan het als spaarblik gebruiken om je winst te visualiseren of je kan er je holle stengels in verwerken en als insectenhotel ophangen.

Gratis inspiratiebox	Aantal
Folder Composteren in een vat	50
Folder Composteren in bakken	50
Folder Insectenhotel	50
Folder Compostgebruik	50
Uitdeelzakjes Rucolazaad	50
Brochure Thuiscomposteren	10
Brochure Compostgebruik	10
Metalen blikje 20 jaar Thuiskringlopen	1

Samenwerking

PLANTENDAG - RADIO 2 TUINDAG

De afgelopen jaren had Vlaco een succesvolle samenwerking met de Radio-2-dag in Bokrijk op 1 mei. Ook dit jaar willen we het thema van Kringloopweekend daar lanceren. Je hoeft geen inkom te betalen, allen daarheen dus.

OPEN TUIJEN LANDELIJKE GILDEN

In maart vinden de provinciale infodagen van Landelijke Gilden plaats. Tijdens die avonden ontvangen de tuineigenaars het infomateriaal voor hun deelname aan Open Tuinen op zaterdag 29 en zondag 30 juni. Na een enthousiaste uiteenzetting van een Vlaco-lesgever kunnen zij zich opgeven om tijdens het Open Tuinenweekend een kringloopkracht of lesgever in hun tuin te gast te hebben.

De Open Tuinen staan dit jaar in het teken van 'De Generatietuin'. Hoe koppel je dit thema aan het Kringloopweekendthema? In het vorig nummer kon je al allerlei tips vinden om kringlooptuinen te koppelen aan de generatietuin.

De generatietuin denkt ook aan de toekomst. Nu de jeugd het van de daken schreeuwt dat we aan de volgende generaties moeten denken, is de link met compostgebruik en koolstof in de grond vastleggen snel gemaakt. Ook de insecten in je tuin gelegenheid geven om nakomelingen voort te brengen, is vertellen over generaties. Merkwaardig aan de levenswijze van de solitaire bijen is dat ze nooit hun nageslacht zien. De volwassen bijen sterven zodra ze genoeg kamertjes met eitjes en stuifmeel gemaakt hebben.

Ook nu nog kan je Vlaco laten weten of je mee een tuin wil bemannen.

Grond-grondiger-gegrond

HET THUISKRINGLOOPGEDRAG VAN DE VLAMINGEN

In 2006 en 2012 voerde OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij) onderzoek uit naar het thuiskringloopgedrag in Vlaanderen. Op basis van deze uitgebreide enquêtes konden toen besluiten worden getrokken inzake het aantal thuiscomposteerders, maar ook inzake andere kringlooptechnieken die in Vlaanderen vaak worden toegepast (mulchmaaien, kippen houden ...). Uit dit onderzoek bleek o.a. dat meer dan de helft van de Vlamingen minstens een deel van de organische tuin- en keukenresten effectief ook thuis verwerkt (bv. door te composteren). Wat waren we blij toen we indertijd de mooie resultaten van die onderzoeken vernamen. Ons werk had resultaat! Deze enquêtes werden indertijd face-to-face uitgevoerd, wat wil zeggen dat enquêteurs effectief langs gingen bij de mensen om vragen te stellen. Deze arbeidsintensieve enquêtes waren de enige bron van informatie om het thuiskringlopen (thuiscomposteren, compost gebruiken, gras beheren ...) te kunnen evalueren.

Om het huidige beleid rond preventie van gft- en groenafval te kunnen evalueren en om concrete en actuele cijfers over het thuiskringloopgedrag te kunnen (blijven) bieden, hebben we in 2018 een update van dit eerdere onderzoek uitgevoerd. In deze update keken we hoeveel burgers actief aan thuiskringlopen van gft- en groenafval doen. Deze update uit 2018 gebeurde niet face-to-face, maar online. Hierbij werden enige 10.000'en personen gericht aangeschreven, om uiteindelijk een duizendtal mensen, verspreid over Vlaanderen, over te houden. Deze groep die uiteindelijk de enquête invulde, is representatief voor de Vlaamse bevolking.

De resultaten van deze enquête verschillen wel enigszins van de voorgaande studies. Dat heeft vooral te maken met de manier van inventariseren (online, zonder verduidelijkende toelichting door de 'vraagsteller') en minder met de evolutie van het zgn. thuiskringloopgedrag van de gemiddelde Vlaming. Vergelijking met voorgaande onderzoeken is niet altijd mogelijk. Hier dan de resultaten.

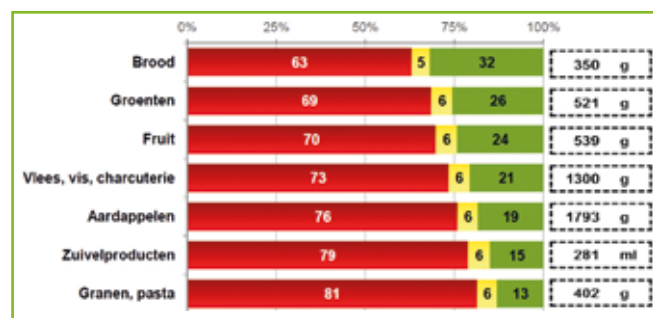
Waar van toepassing integreerden we ook resultaten uit de studie 'Voedselverlies en consumentengedrag bij Vlaamse huishoudens' van Departement Omgeving van de Vlaamse Overheid (2018), uitgevoerd door studie bureau GfK.

Alle figuren die hieronder worden weergegeven zijn afkomstig uit de studie 'Thuiskringloopgedrag in Vlaanderen: een analyse' van Vlaco vzw (2018), uitgevoerd door studie bureau MAS.

Voedselverlies

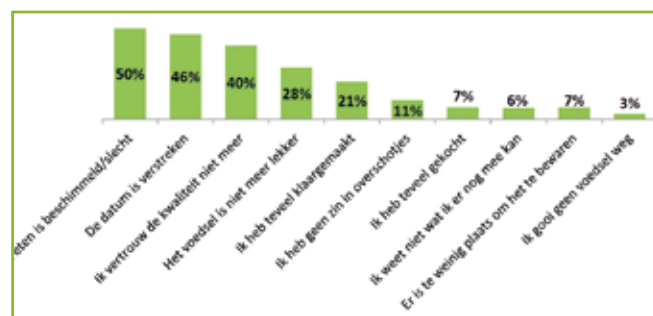
Een analyse van aankoopgegevens gekoppeld aan de resultaten van de hierboven vermelde studie van Departement Omgeving toont aan dat een gemiddeld huishouden – wat in Vlaanderen momenteel overeenkomt met 2,32 personen – in totaal op één jaar tijd 1.141 kg voeding (764 kg) en drank (bier, wijn en frisdrank) (377 kg) op een jaar aankoopt. Van de vaste voedsel fractie is 94 % eetbaar, zodat we kunnen stellen dat een huishouden per jaar 1.093 kg eetbaar voedsel aankoopt. Per gemiddeld gezin wordt 88 kg voedsel effectief weggegooid. Dat komt neer op een verlies van iets meer dan 8 % van de aangekochte hoeveelheid voeding en drank.

Vooraf in de keuken zelf wordt nogal wat eten weggegooid, zo blijkt. Maar liefst 32 % van de bevroagden gaf bv. aan de afgelopen week brood te hebben weggegooid. Ook groenten en fruit scoren behoorlijk hoog met respectievelijk 26 en 24 %, nipt gevolgd door charcuterie, vlees en vis met 21 %. Dit percentage geeft aan door hoeveel procent van de ondervraagden 'ja' gezegd werd op de vraag 'hebt u brood weggegooid'. Het 'grootste gewicht weggegooid per week' blijft voorbehouden aan de aardappel, waar een gemiddeld gezin maar liefst bijna 1,8 kg per week van weggooit.

Gemiddelde gewicht en hoeveelheid voedsel die (wekelijks) worden weggegooid.

Wat opvalt, zijn de redenen waarom mensen voedsel weggooiden. Vooral om reden van kwaliteit, datumoverschrijding of er gewoon 'niet meer lekker uitzien' wordt voedsel weggegooid. Die redenen zitten tussen de 40 à 50 %. Ook echte luxeredenen zoals 'ik heb teveel gekocht' en 'ik weet niet wat ik er nog mee kan doen' worden toch elk door een kleine 10 % van de bevroagden als weggooidredenen ingeroepen. 7 % van de bevroagden geeft zelfs aan eten weg te gooien louter en alleen omdat het niet (meer) in de frigo of kast 'past'. Hmmm ....

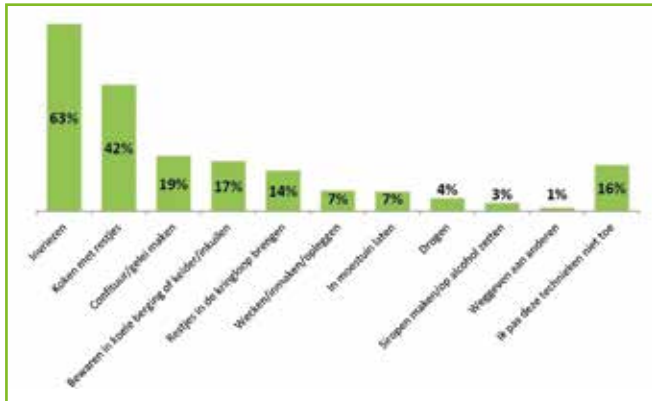

Redenen waarom men een voedselproduct weggooid.

Keukenrestjes heeft natuurlijk iedereen wel eens; daar kan je niet omheen. 25 % van de Vlaamse gezinnen geeft toe meermaals per week keukenrestjes over te hebben, 8 % heeft zelfs dagelijks keukenresten. Maar wie (keuken)restjes heeft, heeft – gelukkig maar (!) – toch vaak

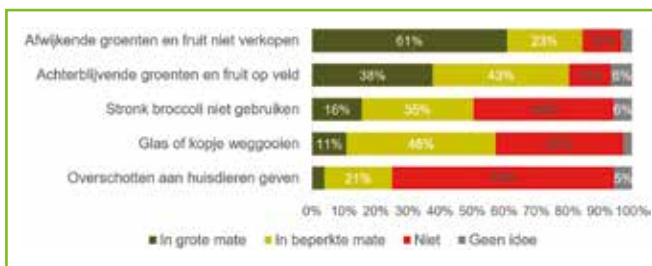
Grond-grondiger-gegrond

de neiging om die (de daaropvolgende dag) op te eten, te verwerken in een nieuw gerechtje of ze zodanig 'om te vormen' dat ze lang kunnen bewaard worden. 42 % doet het op die manier. Bijna 1 op 3 Vlamingen denkt aan invriezen als hij eten over heeft. Nog steeds een kleine 20 % gaat voor 'oudere' manieren van verwerken zoals wecken, inmaken, opleggen, pekelen, confituur maken, gelei maken ... Eén ding is zeker: de Vlaming heeft reeds een meer dan behoorlijke restjesverwerkings-reflex 😊.

Welke methodiek passen de restjesverwerkers toe?

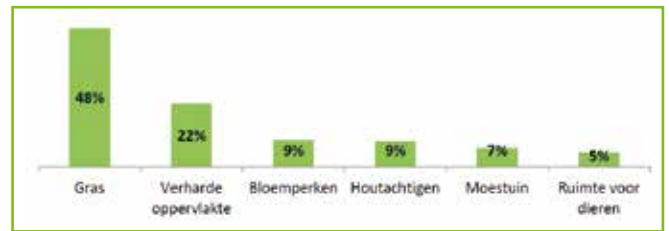
Maar wat betekent 'voedselverlies' voor de gemiddelde Vlaming? Gekookte patatjes weggooiën bv., dat is echt voedselverlies; daar is zowat iedereen van de bevroegden het over eens. Maar het weggieten van een kop koude koffie of thee, of uitgebruiste cola ... is dat nu wel of niet voedselverlies? Slechts 11 % van de Vlaamse huishoudens vindt dit een duidelijke vorm van voedselverlies, terwijl 40 % daar geen voedselverlies in ziet. Uit ons onderzoek blijkt een negatief en significant verband tussen de mate waarin huishoudens het weggooiën van water, thee of koffie beschouwen als voedselverspilling én het totale voedselverlies bij huishoudens. Hoe meer huishoudens dit beschouwen als voedselverspilling, hoe kleiner het voedselverlies. Wat voedselverlies is, is bij de Vlaming eerder een kwestie van perceptie: zo zegt bv. 61 % dat het niet kopen of niet opeten van een scheve komkommer voedselverspilling is, terwijl slechts 16 % vindt dat het weggooiën van het onderste deel van het broccolistronkje voedselverlies is.

Voedselverlies en perceptie: Het type voedselverlies en de mate waarin men dat effectief als voedselverlies ervaart.

Tuinbeheer

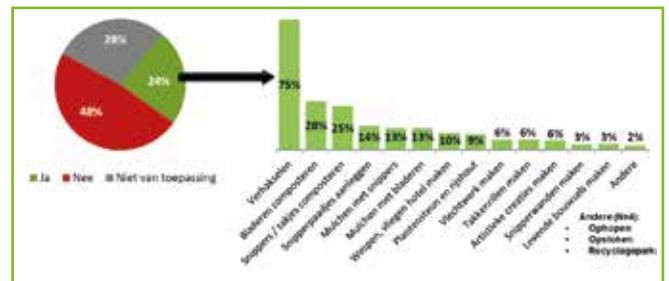
Er wordt vaak gezegd dat we met z'n allen heel erg gehecht zijn aan ons gazon. En uit ons onderzoek blijkt dat ook duidelijk. Bijna 50 % van een gemiddelde tuin blijkt ook effectief uit gazon te bestaan. Hiermee is het bevestigd: de doorsnee-Vlaming is inderdaad een gazonkweker. 'Verhardingen' zijn goed voor ruim 1/5de van de gemiddelde tuinooppervlakte. Het overige deel van de gemiddelde Vlaamse tuin bestaat uit bloemperken, houtachtigen, een moestuin en wat plaats om dieren te houden.

Waaruit bestaat een gemiddelde Vlaamse tuin?

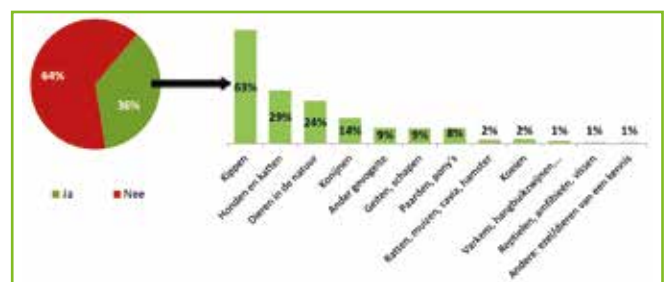
Groenten kweken is hip en het is een hype. Veel mensen willen maar wat graag zelf groentjes kweken voor zichzelf en hun gezinsleden. Uit onze studie blijkt dat heel wat Vlamingen inderdaad een tuin hebben, en dat in heel wat van die tuinen effectief ook een moes- of fruittuin prijkt, maar het blijven al bij al toch kleine oppervlakten. Hooguit 13 % van de Vlamingen geeft aan vooral met zelf gekweekte groenten en fruit te koken. Zelf kweken is misschien 'in', maar de Vlaming kookt toch vooral nog met gerief uit de winkel.

Snoeihout is een gekende tuinrest. De meeste bevroegden brengen – opvallend genoeg – het snoeihout uit hun tuin niet naar het recyclagepark. Maar liefst 75 % van de tuiniers (die effectief in hun tuin snoeihout hebben) versnipperen dat snoeihout ook in hun eigen tuin (met een eigen hakselaar, met een gehuurde hakselaar, of met een scherpe spade). Een andere techniek die voor snoeihoutresten vaak wordt toegepast, is – uiteraard – composteren. 10 % van de mensen die snoeiresten hebben, wagen zich aan het maken van insectenhôtels, 9 % maakt er plantensteunen mee, 6 % gaat voor tuinvlechtwerken en –takkenrillen. Enkele procentjes geven de takken aan hun dieren ...

Wat het percentage tuiniers (mèt snoeiresten) precies allemaal doet met die weggesnoeide takken ... (Noot: taartdiagram omvat alle tuineigenaars; 24% daarvan heeft snoeiresten)

Dat er heel wat mensen zijn die hun keuken- en tuinresten als diervoeder gebruiken, dat wisten we al. Meer dan één op drie Vlamingen voedert regelmatig een relevant deel van zijn tuin- en keukenresten aan dieren. Die dieren dat zijn dan konijnen, honden, katten, de beestjes in het wild zelfs, maar vooral ... de kippen. 36 % van alle Vlaamse tuiniers (of 22 % van al de Vlamingen) vervoedert zijn keuken- en tuinresten aan de kippen. 3 op de 10 Vlamingen geeft zijn

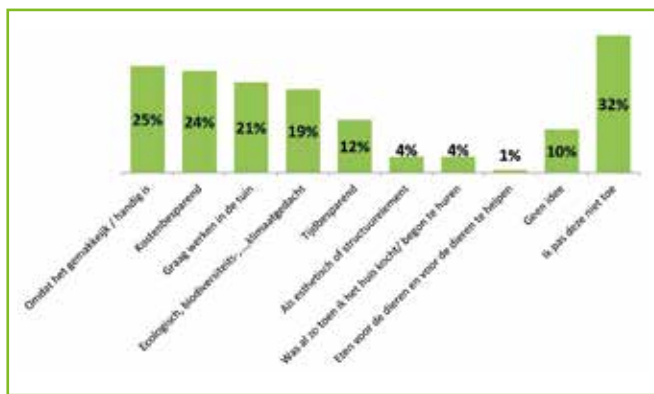
Aan welk huisdier geeft de tuinier keuken- en tuinresten? (Noot: taartdiagram omvat alle respondenten; 36% daarvan heeft dieren)

Grond-grondiger-gegrond

keukenresten aan hond of kat, ongeveer 1 op de 4 Vlamingen geeft zijn keukenresten aan de 'beesten in het wild', bijna 1 op de 10 Vlamingen gaat met zijn keukenresten (en ongetwijfeld ook tuinresten) langs bij zijn (of anderzins) grotere hobbydieren zoals geiten, schapen, paarden en pony's.

Van alle Vlamingen met een tuin blijken er ondertussen heel wat te zijn die kringlooptechnieken toepassen in hun tuin. Met kringlooptechnieken bedoelen we compost zelf maken en gebruiken, mulchmaaien, kippen houden, takkenrils maken ... 25 % van de tuineigenaars zegt bewust te kringlooptuinieren om kosten te besparen. Bijna 1 op 4, dus. Een gelijkaardig aantal van de bevroegden kringlooptuiniert gewoon omdat het gemakkelijk is. 1 op 5 tuineigenaars heeft zelfs zaken als klimaat, duurzaamheid, biodiversiteit ... voor ogen als hij ervoor kiest een kringlooptechniek toe te passen. 12 % van de tuineigenaars past een kringlooptechniek toe omdat hij dit als een tijdsbesparing ervaart.

Wat is de precieze reden waarom een kringlooptuinier kringlooptuiniert?

Tegelijk past nog steeds 1 op 4 Vlamingen GEEN ENKELE van 'onze' kringlooptechnieken toe. Wat wordt als belangrijkste reden aangehaald? Kennis! Er te weinig van kennen is voor 31 % van de Vlamingen die geen kringlooptechnieken toepassen, de belangrijkste reden om niet te kringlooptuinieren. Mijn tuin is niet groot genoeg, dat soort technieken zijn mij onbekend, en het vraagt allemaal te veel tijd (die ik niet heb), blijken de andere hoofdredenen te zijn om zelf niet te kringlooptuinieren. Kortom: blijven communiceren is belangrijk om iedereen vertrouwd te maken met de kringloopboodschap, want er zijn er nog steeds die zeggen er te weinig van te kennen.

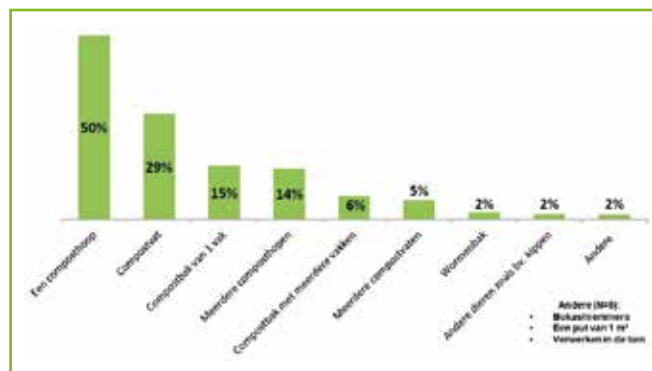
Thuis composteren

Perceptie is erg belangrijk. We stelden de volgende vraag aan de thuiscomposteerders 'Hoeveel procent van het geheel van al uw organische resten (zijnde gras, snoeihout, keuken- en kookresten) composteert u?' De cijfers liepen uiteen van quasi 0 tot 100 %. Maar wie thuis composteert, blijkt gemiddeld 24 % van de organische resten thuis te composteren (en verwerkt andere resten ongetwijfeld met nog wel wat andere kringlooptechnieken). Gemiddeld wordt ruim 40 % van de organische resten meegegeven met de gft-huis-aanhuising. Ruim 20 % doet die organische resten gewoon bij het restafval, vermoedelijk vooral op plaatsen waar geen gft-ophaling is.

In 2012 voerden we reeds een analyse uit van het gedrag inzake kringlooptuinieren. 59 % van de tuineigenaars bleek toen kringlooptechnieken toe te passen. Samengevat kon bij die vorige studie (in 2012) gesteld worden dat daarvan 58 % vaste planten als kringlooptechniek toepaste. 52 % zei toen thuis te composteren, gevolgd door het houden van kippen (28 %), het thuis verwerken van snoeihout (22 %) en het beheren van gras volgens de kringloopprincipes (17 %).

Deze cijfers zijn niet perfect vergelijkbaar met de gegevens uit de recente enquête. Een face-to-face bevraging geeft iets andere resultaten dan een online enquête, de enquêteur kan vragen van de deelnemer beantwoorden, bij een face-to-face enquête zal de ondervraagde ook makkelijker een "wenselijk" antwoord geven. Maar de cijfers liggen wel in dezelfde lijn en bevestigen min of meer wat er vroeger is vastgesteld. De huidige cijfers wijzen uit dat 56 % vaste planten heeft, bijna 42 % thuis composteert, 23 % mensen gras beheren volgens de kringloopprincipes, 22 % zijn tuin- én keukenresten aan de kippen voedert, en 17 % het snoeihout verwerkt volgens de kringloopprincipes. Dat kringlooptechnieken alom verbreid en toegepast worden, moge wel duidelijk zijn.

Thuis composteren kan op heel uiteenlopende manieren. De methodieken zijn de afgelopen 20 jaar geëvolueerd. Sommige thuiscomposteerders doen het tegenwoordig in een vat; andere thuiscomposteerders doen het in een bak, of in 2 of 3 of 4 bakken... 50 % van de thuiscomposteerders zweert nog steeds bij de gewone composthoop. In 2012 bedroeg dat cijfer nog 55 % en zelfs 58 % in 2006. Het lijkt er dus op dat de Vlaming geleidelijk aan de switch maakt naar een recipiënt zoals vat of bak.

Welk recipiënt gebruikt de kringlooptuinier om thuis te composteren?

Ongeacht de specifieke methodiek zegt 84 % van de thuiscomposteerders geen problemen te ondervinden bij het thuiscomposteren of bij de kwaliteit van hun zelf gemaakte compost. Dat is zonder twijfel een hoog cijfer! In 2012 zeiden zelfs een goeie 90 % geen probleem te ondervinden en in 2006 lag dat cijfer op 82 %. Uiteraard wil dit niet zeggen dat er bij die 84 % (uit 2018) ook goeie compost geproduceerd wordt; nee, de bevroegden vinden gewoon dat ze geen compostprobleem hebben. Anderzijds is het wel een mooi resultaat dat alleen maar meer mensen zal aanzetten om te gaan thuiscomposteren.

De moestuin blijft – uiteraard – de belangrijkste afzetlocatie voor de zelf gemaakte compost. Bijna 1 op 2 thuiscomposteerders gebruikt die compost voor zijn moestuin. Om en bij de 30 % gebruikt zijn compost in de siertuin, of maakt er zelf potgrond van, wat we zelf toch wel een hoog cijfer vinden. 14 % van de thuiscomposteerders gebruikt de compost als topdressing in gazon of voor gazonaanleg. Merk ook op dat bijna 1 op 20 Vlamingen zijn compost meegeeft met de gft- of groen-ophaling om die vervolgens te laten ... euh, composteren. Niet echt de meest wijze aanpak.

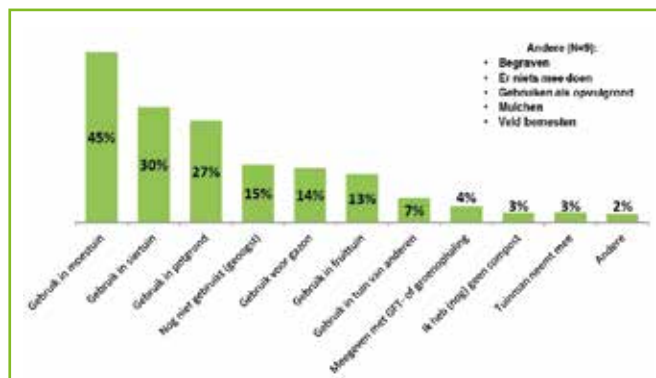
15 % van wie momenteel nog niet thuis composteert maar wel daartoe in theorie de mogelijkheden heeft, wil op korte termijn effectief gaan composteren. En als ze dat gaan doen, dan doen ze dat vooral om ecologische of financiële overwegingen, zo blijkt nog.

Grond-grondiger-gegrond

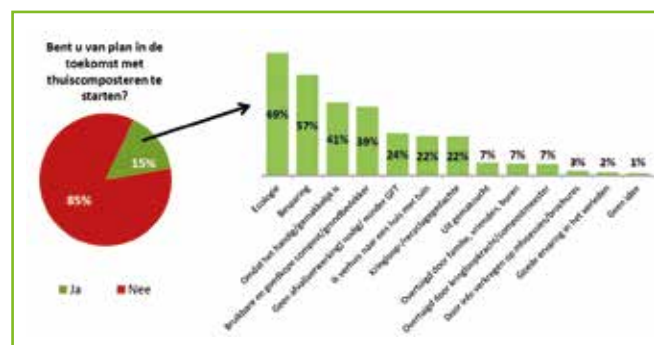

Van zodra men thuis composteert lijkt dat niet te zijn ten gevolge van een soort bevlieging. Wie thuis composteert, doet dat voor langere tijd. 12 jaar is het 'composterend gemiddelde', en om en bij de 16 % van de thuiscomposteerders doet dat zelfs al meer dan

20 jaar. Ongeveer 1 op 3 van de huidige thuiscomposteerders is daar pas de afgelopen 5 jaar mee gestart. Het lijkt er dus op dat er de laatste jaren nogal wat nieuwe thuiscomposteerders zijn bij gekomen, want in 2006 en 2012 lag het gemiddelde iets hoger (15 resp. 19 jaar bleken thuiscomposteerders toen gemiddeld reeds aan het thuis composteren te zijn).

Waarvoor gebruikt de thuiscomposteerder zijn zelfgemaakte compost?

De redenen waarom een Vlaming thuis zou gaan composteren ...

Conclusie

Aangezien deze studie op een andere manier is afgenomen dan de voorgaande studies zou het niet correct zijn om uitgebreid en cijfermatig de huidige cijfers met de voorgaande cijfers (uit 2006 en 2012) te vergelijken. Maar wat we wel zien is dat de trends van de afgelopen jaren zich zeker verder zetten:

Samengevat kan gesteld worden dat de redenen voor het thuiskringlopen zich nog steeds vnl. situeren op vlak van milieu, ecologie, klimaat, hobby of kostenbesparing. Er is een duidelijk groeiend bewustzijn inzake voedselverlies maar er bestaan nog heel wat interpretatieverschillen over het begrip zelf. De Vlaming houdt van zijn tuin én van zijn gazon, hij houdt een relatief groot aandeel van het tuin-snoeihout zelf bij, en kweekt relatief weinig groenten zelf.

Een zeer ruime 40 % van alle respondenten composteert thuis een (heel klein tot heel groot) deel van de organische resten. Ongeveer 24 % van alle geproduceerde organische resten, zo schat die gemiddelde thuiscomposteerder, composteert hij/zij thuis. **Dit zou betekenen dat ongeveer 10 % van ALLE door Vlaamse huishoudens geproduceerde tuin- en keukenresten effectief thuis gecomposteerd worden.** Let wel: andere manieren van thuis organische resten verwerken (kippen voederen, versnipperen ...) zitten hier dus niet bij. Een grote meerderheid van de thuiscomposteerders is tevreden met het eindproduct, plant te blijven composteren en doet het al vele jaren.

Kortom: thuis organische resten verwerken blijft in, blijft zinvol en er is nog steeds behoefte aan het vinden en verstrekken van correcte informatie.

Meer info?

Je verneemt weldra nog meer over deze studie op onze website www.vlaco.be. Lezen maar, zou ik zeggen ...

colofon

Uitgave van Vlaco vzw

Redactie: Kristof Van Stichelen,
Elfriede Anthonissen,
Kristel Vandenbroek

Vormgeving: Reclamebureau Mink

Druk: Drukkerij Buroform

V.U.: Rudy Meeus
Stationsstraat 110
2800 Mechelen

Redactie-adres: Vlaco vzw
Team ThuisKringlopen
Stationsstraat 110
2800 Mechelen
Tel.: 015 451 370
thuiskringlopen@vlaco.be

Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is toegelaten, mits bronvermelding.